

Вовед во R

Тестирање на статистички хипотези и линеарна регресија

Дарио Ѓорѓевски¹

`gjorgjevski.dario@students.finki.ukim.mk`

¹Факултет за компјутерски науки и инженерство
Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопје

31 јануари 2017 год.

- 1 Распределби користени во статистиката
- 2 Тестирање на статистички хипотези
- 3 Линеарна регресија

χ^2 -распределба

Дефиниција

Дефиниција (χ^2 -распределба)

Нека Z_1, \dots, Z_ν бидат независни и идентично распределени $\mathcal{N}(0, 1)$ случајни променливи. Тогаш,

$$Q := \sum_{i=1}^{\nu} Z_i^2$$

има χ^2 -распределба со ν степени на слобода,

$$Q \sim \chi_\nu^2.$$

χ^2 -распределбата е специјален случај на гама распределбата. Сепак, иако тој резултат е од теориска значајност, во статистиката не е многу корисен.

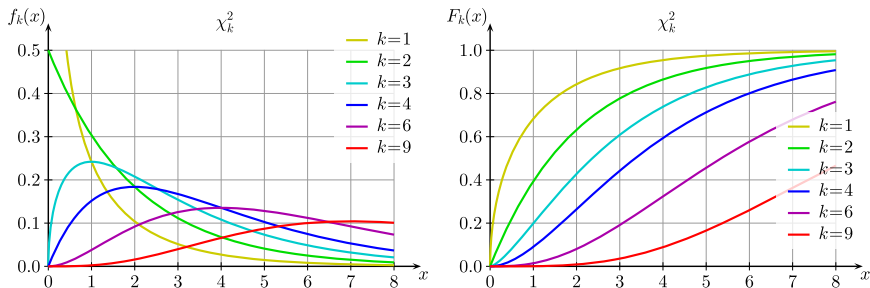

χ^2 -распределба

pdf и CDF

Густината на χ^2_ν -распределбата е дадена со

$$p(x; \nu) = \begin{cases} \frac{x^{\nu/2-1} e^{-x/2}}{2^{\nu/2} \Gamma(\nu/2)} & x > 0 \\ 0 & \text{инаку.} \end{cases}$$

Слика: Густина и функција на распределба за χ_k^2 .

χ^2 -распределба

Значајност во статистиката

Де Муавр и Лаплас имаат покажано дека биномната распределба може да биде апроксимирана со нормална, т.е.

$$\chi := \frac{m - Np}{\sqrt{Npq}} \xrightarrow{d} \mathcal{N}(0, 1),$$

каде m е бројот на успеси во N обиди, p е веројатноста за успех и $q := 1 - p$. Ако ги кренеме двете страни на квадрат, добиваме

$$\chi^2 = \frac{(m - Np)^2}{Npq} = \frac{(m - Np)^2}{Np} + \frac{(N - m - Nq)^2}{Nq}. \quad (1)$$

χ^2 -распределба

Значајност во статистиката

Изразот даден со (1) ќе биде генрализиран од страна на Пирсон.

Теорема (Пирсонов χ^2 -тест)

Нека n биде број на категорији, O_i број на набљудувања од категорија i , а $E_i = Np_i$ очекуван број набљудувања од категорија i даден од нултиот хипотеза за p_i . Тогаш статистиката

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

има χ^2 -распределба со број на степени на слобода еднаков на бројот на оценети параметри.

χ^2 -распределба

Значајност во статистиката

Друг значаен резултат ја поврзува χ^2 распределбата со распределбата на дисперзијата на примерок од нормална распределба.

Теорема (Својства на S^2 за примерок од $\mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$ распределба)

Нека (X_1, X_2, \dots, X_n) биде случаен примерок од обележје $X \sim \mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$. Тогаш, \bar{X} и S^2 се независни, и

$$\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{\sigma^2} \sim \chi_{n-1}^2.$$

Преку оваа теорема и F -распределбата, χ^2 -распределбата влегува во статистичките методи за анализа на дисперзија.

t -распределба

Дефиниција

Дефиниција (t -распределба)

Нека X_1, \dots, X_n бидат независни и идентично распределени $\mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$ случајни променливи. Тогаш, случајната променлива

$$T = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}}$$

има t -распределба со $\nu = n - 1$ степени на слобода.

Неформално, t -распределбата ја дава распределбата на μ во однос на \bar{X} , а поделено со стандардната девијација на примерокот и помножено со нормализирачка константа \sqrt{n} .

t -распределба

Проширување на дефиницијата

Знаеме дека за примерок од нормална распределба,

$$(n-1) \frac{S^2}{\sigma^2} =: V \sim \chi_{n-1}^2, \text{ и}$$
$$(\bar{X} - \mu) \frac{\sqrt{n}}{\sigma} =: Z \sim \mathcal{N}(0, 1).$$

Така, запишеме ако $\nu := n - 1$,

$$T := \frac{Z}{\sqrt{V/\nu}} \sim t_\nu = \frac{\mathcal{N}(0, 1)}{\sqrt{\chi_\nu^2/\nu}}.$$

Во оваа форма t -распределбата се користи во тестови за просеци (t -тестови) како и во линеарната регресиона анализа.

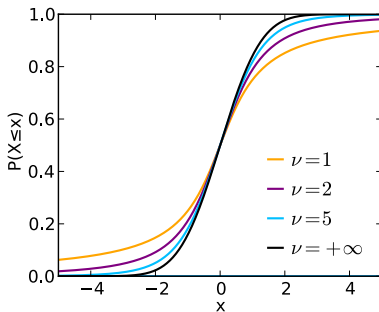
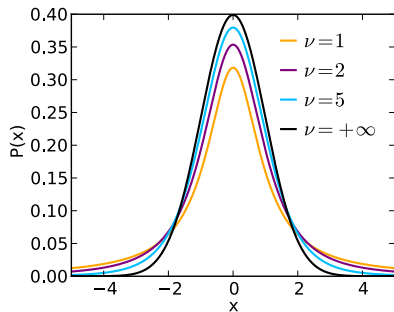
t -распределба

pdf и CDF

Густината на t -распределбата со ν степени на слобода е дадена со

$$p(x; \nu) = \frac{\Gamma((\nu + 1)/2)}{\sqrt{\nu\pi}\Gamma(\nu/2)} \left(1 + \frac{x^2}{\nu}\right)^{-(\nu+1)/2},$$

каде $\Gamma(\cdot)$ е гама функцијата.

Слика: Густина и функција на распределба за t_ν .

F -распределба

Дефиниција

Дефиниција (F -распределба)

F -распределбата се јавува како однос на две χ^2 -распределби склаирани со соодветните степени на слобода. Имено, ако $U_1 \sim \chi^2_{\nu_1}$, $U_2 \sim \chi^2_{\nu_2}$, и $U_1 \perp U_2$, тогаш

$$X := \frac{U_1/\nu_1}{U_2/\nu_2}$$

има F -распределба со параметри (степени на слобода) ν_1 и ν_2 .

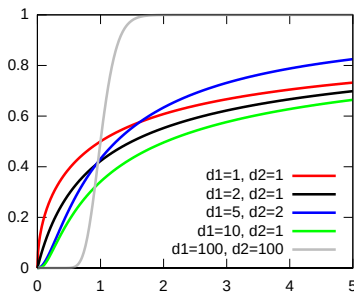
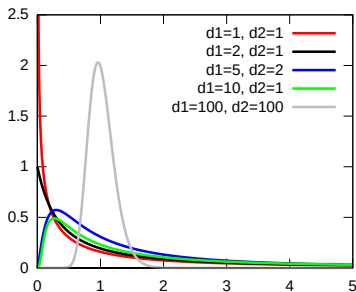
F -распределба

pdf и CDF

Густина на F -распределбата со параметри $\nu_1, \nu_2 > 0$ е дадена со

$$f(x; \nu_1, \nu_2) = \frac{\sqrt{\frac{(\nu_1 x)^{\nu_1} \nu_2^{\nu_2}}{(\nu_1 x + \nu_2)^{\nu_1 + \nu_2}}}}{x B(\nu_1/2, \nu_2/2)},$$

каде $B(\cdot)$ е бета функцијата.

Слика: Густина и функција на распределба за F_{d_1, d_2} .

F -распределба

Значајност во статистиката

Видовме дека за примерок од нормална распределба, $S^2 \sim \frac{\sigma^2 \chi_{n-1}^2}{n-1}$. Така, ако имаме примероци со голедини m и n од независни обележја $X \sim \mathcal{N}(\mu_X, \sigma_X^2)$ и $Y \sim \mathcal{N}(\mu_Y, \sigma_Y^2)$,

$$F := \frac{S_X^2 / \sigma_X^2}{S_Y^2 / \sigma_Y^2} \sim F_{m-1, n-1}. \quad (2)$$

Оваа статистика ни дава основа за анализа на еднаквост на дисперзија на примероци од нормално распределени обежеја. Имено, ако нултата хипотеза е дека дисперзиите на двете обележја за еднакви, тогаш тие се кратат во (2).

1. Распределби користени во статистиката
2. Тестирање на статистички хипотези
3. Линеарна регресија

- t -тестови се тестови во кои тест статистиката има t -распределба под нултата хипотеза.
- Како што видовме, t -распределбата се јавува кога тест статистиката би имала нормална распределба доколку се знае вредноста на скалирачкиот параметар, обично σ^2 .
- Кога скалирачкиот параметар се замени со неговата вредност од примерокот, се добива t -распределена статистика.
- Благодарение на CLT, t -статистиките се особено поволни за тестови поврзани со просекот на едно обележје, односно разлика на просеци на две обележја.

t -тест за просек на обележје

Дефиниција

- Примерок (X_1, \dots, X_n) од обележје со просек μ .
- Нултата хипотеза е од облик $\mu = \mu_0$, додека алтернативната е $\mu \neq \mu_0$, $\mu < \mu_0$, или $\mu > \mu_0$.
- t -статистиката е од облик

$$T = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S/\sqrt{n}}.$$

Оваа статистика има t_{n-1} распределба кога

- ▶ примерокот доаѓа од нормално обележје; или
- ▶ примерокот е голем (\bar{X} има асимптотски нормална распределба).
- Доколку p -вредноста на тестот е помала од нивото на значајност α , нултата хипотеза се отфрла.

t -тест за просек на обележје

Пример во R

Во R, сите t -тестови за просеци се вршат со функцијата `t.test`. Видовме дека `iris$Sepal.Length` има приближно нормална распределба. Па, ајде да провериме дали просекот е 5,85.

```
> #  $H_0: \mu = 5,85$ ,  $H_a: \mu \neq 5,85$ .  
> t.test(iris$Sepal.Length, mu=5.85,  
+       alternative="two.sided", conf.level=0.95) #  $\alpha = 0,05$ .
```

```
data:  iris$Sepal.Length  
t = -0.098603, df = 149, p-value = 0.9216 # Прифаќаме  $H_0$ .  
alternative hypothesis: true mean is not equal to 5.85  
95 percent confidence interval:  
 5.709732 5.976934  
sample estimates:  
mean of x  
5.843333
```


t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Дефиниција

t -тестовите може да се прошират и да тестираат за разлика на просеци на две обележја. Доколку обележјата се независни, важно е

- дали примероците се со иста големина; и
- дали може да се претпостави дека дисперзиите на обележјата се еднакви.

Доколку пак обележјата се зависни (*paired samples*), t -тестот станува поедноставен.

Во дефинициите кои следат, (X_1, \dots, X_m) и (Y_1, \dots, Y_n) ќе бидат случајни примероци од обележја со просеци μ_X и μ_Y . Дополнително, \bar{X} и \bar{Y} се (асимптотски) нормално распределени.

t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Еднакви големини на примероци, еднакви дисперзии

Доколку ја разгледуваме нултата хипотеза $\mu_X - \mu_Y = \Delta_0$, тогаш t -статистиката има облик

$$T = \frac{(\bar{X} - \bar{Y}) - \Delta_0}{S_p \sqrt{2/n}},$$

каде S_p е т.н. pooled стандардна девијација,

$$S_p := \sqrt{\frac{S_X^2 + S_Y^2}{2}}.$$

Во овој случај, $T \sim t_{2(n-1)}$.

t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Нееднакви големини на примероци, еднакви дисперзии

Единственото нешто што се менува од претходниот случај е оценувањето на дисперзијата на обележјето. Имено, ако примероците се со големини m и n ($m \neq n$), тогаш

$$T = \frac{(\bar{X} - \bar{Y}) - \Delta_0}{S_p \sqrt{\frac{1}{m} + \frac{1}{n}}}$$
$$S_p := \sqrt{\frac{(m-1)S_X^2 + (n-1)S_Y^2}{m+n-2}}.$$

Тест статистиката има t_{m+n-2} распределба. Да забележиме дека кога $m = n$ овој случај се сведува на претходниот.

t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Нееднакви дисперзии

Во овој случај дисперзиите мора да се оценат посебно, како и да се усогласат степените на слобода на t -распределбата.

$$T = \frac{(\bar{X} - \bar{Y}) - \Delta_0}{S_{\bar{\Delta}}}$$
$$S_{\bar{\Delta}} := \sqrt{\frac{S_X^2}{m} + \frac{S_Y^2}{n}}.$$

T има t -распределба со

$$\nu = \frac{(S_X^2/m + S_Y^2/n)^2}{(S_X^2/m)^2/(m-1) + (S_Y^2/n)^2/(n-1)}$$

степени на слобода (равенка на Welch–Satterthwaite).

t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Пример во R

Да ги разгледаме следните реализации на два случајни примероци:

```
[1] 60
```

```
> x
```

```
[1] 10 4 1 10 12 7 6 9 2 9 7 3 5 11 4 4 4 6  
[19] 5 6 4 3 2 6 5 4 3 3 8 0 5 5 6 4 3 5  
[37] 4 4 6 7 5 3 8 2 7 4 5 5 2 4 5 5 7 6  
[55] 5 1 6 4 4 2 4 5 4 3 3 3 2 4 4 10
```

```
> y
```

```
[1] 5 6 6 9 7 9 6 6 6 4 7 8 11 5 9 9 3 5  
[19] 7 6 7 7 12 7 2 3 6 8 7 3 7 9 8 4 6 5  
[37] 6 10 6 2 6 8 5 8 6 6 6 4 7 3
```

Гледаме дека примероците се со нееднакви големини. t -тестот ќе го извршиме на два начини: еднаш со претпоставка дека обележјата се со еднакви дисперзии, втор пат без оваа претпоставка.

t -тестови за разлика на просеци на две обележја

Пример во R

Хипотезата која сакаме да ја тестираме е $H_0: \mu_X = \mu_Y$, односно дали просеците на обележјата се еднакви. Алтернативната хипотеза ќе биде $H_a: \mu_X \neq \mu_Y$. Ќе земеме $\alpha = 0,05$, односно $1 - \alpha = 0,95$ ниво на значајност.

```
> # Преџиџосџаџа  $\sigma_X^2 \neq \sigma_Y^2$ .
```

```
> t.test(x, y, alternative="two.sided",  
+       conf.level=0.95, var.equal=FALSE)$p.value  
[1] 0.0008231307 #  $\Rightarrow$  Не ја џриџаџаџа  $H_0$ .
```

```
> # Преџиџосџаџа  $\sigma_X^2 = \sigma_Y^2$ .
```

```
> t.test(x, y, alternative="two.sided",  
+       conf.level=0.95, var.equal=TRUE)$p.value  
[1] 0.0009951118 #  $\Rightarrow$  Не ја џриџаџаџа  $H_0$ .
```


t -тест за зависни (paired) примероци

Дефиниција

Доколку имаме само еден примерок на кој едно обележје е мерено двапати, или два примероци кои се „спарени“ еден со друг, користиме специјален тип на t -тест кој го зема тоа предвид. Овде тест статистиката зема облик

$$T = \frac{\bar{X}_D - \mu_0}{S_D / \sqrt{n}},$$

каде \bar{X}_D и S_D се просекот, односно стандардната девијација на разликите на спарените мерења, а n е бројот на парови.

Рапсрделбата има $n - 1$ степен на слобода.

t -тест за зависни (paired) примероци

Пример во R

Да претпоставиме дека, со цел фер оценување, десет тестови се оценети од двајца оценувачи, кои ги дале следните оценки:

```
> G1
```

```
[1] 3 0 5 2 5 5 5 4 4 5
```

```
> G2
```

```
[1] 2 1 4 1 4 3 3 2 3 5
```

Очигледно е дека има разлика во оценките, но би сакале да провериме дали таа е статистички значајна. Да забележиме дека овде станува збор за спарени примероци. На R ова ќе му го кажеме користјќи `paired=TRUE` во повикот на `t.test`.

t-тест за зависни (paired) примероци

Пример во R

```
> t.test(G1, G2, paired=TRUE)
```

Paired *t*-test

data: G1 and G2

$t = 3.3541$, $df = 9$, $p\text{-value} = 0.008468$

alternative hypothesis: true difference in means
is not equal to 0

95 percent confidence interval:

0.325555 1.674445

sample estimates:

mean of the differences

1

Ова не наведува да ја одбиеме H_0 , односно дека разликата на просеците е 0.

t-тест за зависни (paired) примероци

Пример во R

Доколку не искористевме `paired=TRUE`, би добиле подруг резултат:

```
> t.test(G1, G2)
```

Welch Two Sample *t*-test

data: G1 and G2

$t = 1.478$, $df = 16.999$, $p\text{-value} = 0.1577$

alternative hypothesis: true difference *in* means
is not equal to 0

95 percent confidence interval:

-0.4274951 2.4274951

sample estimates:

mean of x	mean of y
3.8	2.8

F -тест за количник на дисперзии

Дефиниција

Видовме дека ако имаме примероци со големини m и n од независни обележја $X \sim \mathcal{N}(\mu_X, \sigma_X^2)$ и $Y \sim \mathcal{N}(\mu_Y, \sigma_Y^2)$,

$$F := \frac{S_X^2 / \sigma_X^2}{S_Y^2 / \sigma_Y^2} \sim F_{m-1, n-1}.$$

Дополнително, ако ја имаме нултата хипотеза $H_0: \sigma_X^2 = \sigma_Y^2$,

$$F = \frac{S_X^2}{S_Y^2}.$$

Ова ја дава основата на F -тестот за дисперзии на нормални обележја. Да забележиме дека овој тест може да биде генерализиран во случај кога $H_0: \sigma_X^2 / \sigma_Y^2 = r_0$.

F-тест за количник на дисперзии

Пример во R

Да претпоставиме дека имаме два методи за мерење на концентрација на арсен во вода. Методите се испробани десет пати, со што се добиени следните резултати:

```
> M1
[1] 6.913938 9.359049 7.862903 6.578330 6.617795 9.788376
[7] 8.670829 6.031182 7.109113 9.007603
> M2
[1] 7.067900 8.991766 8.619952 7.914733 6.313696 7.257830
[7] 5.345199 6.455645 6.261455 5.173409
```

Ако се претпоставува дека мерењата следат нормална распределба, да се провери дали првиот метод е значајно попрецизен од вториот.

F-тест за количник на дисперзии

Пример во R

Во R, ја користиме функцијата `var.test`. Сакаме да ја тестираме хипотезата $H_0: \sigma_1^2 = \sigma_2^2$ наспрема $H_a: \sigma_1^2 < \sigma_2^2$, па специфицираме `alternative="less"` во повикот на `var.test`.

```
> var.test(M1, M2, alternative="less")
```

F test to compare two variances

data: x and y

F = 1.0697, num df = 9, denom df = 9, p-value =
0.5391

alternative hypothesis: true ratio of variances is less than 1
95 percent confidence interval:

0.000000 3.400388

sample estimates:

ratio of variances
1.069677

F -тест за количник на дисперзии

Значајност на претпоставките

Да забележиме дека претпоставивме дека $X \sim \mathcal{N}(\mu_X, \sigma_X^2)$ и $Y \sim \mathcal{N}(\mu_Y, \sigma_Y^2)$. F -тестот е **многу осетлив** на оваа претпоставка. Доколку истата не е задоволена, се добиваат неточни резултати. Слична претпоставка имаме и кај t -тестовите: претпоставуваме дека \bar{X} има нормална распределба, а S^2 скалирана χ^2 -распределба. Сепак, t -тестовите се значително робустни во овој поглед: CLT ни гарантира асимптотска нормалност на \bar{X} , додека теоремата на Slutsky кажува дека за голем примерок, распределбата на S^2 не влијае многу на тест статистиката.

χ^2 -тест за вредност на дисперзија

Дефиниција

Ако имаме примерок од обележје $X \sim \mathcal{N}(\mu, \sigma^2)$ и сакаме ја провериме хипотезата $H_0: \sigma = \sigma_0$, ја користиме статистикта

$$\chi^2 = \frac{(n-1)S^2}{\sigma_0^2},$$

за која видовме дека кога H_0 е точна, има χ_{n-1}^2 распределба. Бројот на степени на слобода е одреден од големината на примерокот.

χ^2 -тест за вредност на дисперзија

Пример во R

Да претпоставиме дека стандардната девијација тежината на пакети од 40 g е 0,25 g. Од случаен примерок од $n = 20$ пакети добиена е стандардна девијација 0,32 g. Доколку тежините се нормално распределени, дали со ниво на значајност $\alpha = 0,01$ може да се тврди дека дошло до зголемување на непрецизността?

χ^2 -тест за вредност на дисперзија

Пример во R

Ќе ја тестираме хипотезата $H_0: \sigma = 0.25$ наспроти $H_a: \sigma > 0.25$.

```
> n <- 20; sigma <- 0.25; S <- 0.32    # Податоци.
> chisq <- ((n - 1) * S^2) / sigma^2    # Статистика.
> chisq
[1] 31.1296
> p.val <- pchisq(chisq, df=n - 1, lower.tail=FALSE)
> p.val
[1] 0.03907006
> alpha <- 0.01
> p.val > alpha
[1] TRUE
```

Ова значи дека ја прифаќаме H_0 . Да забележиме дека со $\alpha = 0,05$, H_0 би ја отфрлиле.

χ^2 -тест за вредност на дисперзија

Пример во R

Во пакетот `EnvStats` постои функција `varTest` која го врши χ^2 -тестот за дадени податоци. Да забележиме едно сценарио кога овој тест не е точен (мал примерок).

```
> x <- rnorm(20, mean=2, sd=1)
> library(EnvStats); varTest(x, sigma.squared=0.5)
Null Hypothesis:                variance = 0.5
Alternative Hypothesis:         True variance is not equal to
Test Name:                      Chi-Squared Test on Variance
Estimated Parameter(s):        variance = 0.6205222
Data:                           x
Test Statistic:                 Chi-Squared = 23.57984
Test Statistic Parameter:      df = 19
P-value:                        0.4255313
95% Confidence Interval:       LCL = 0.3588763
                                UCL = 1.3237411
```


Пирсонов χ^2 -тест за независност

Дефиниција

- Дадена е популација од N индивидуи;
- На секоја индивидуа мериме две обележја, X и Y ;
- X има категории A_1, \dots, A_m , а Y категории B_1, \dots, B_n ;
- Сакаме да тестираме $H_0: X \perp Y$ наспроти $H_a: X \not\perp Y$.

За таа цел, ќе формираме табела на контингенција: табела со димензии $m \times n$ која за дадена реализација на примерокот во полето (i, j) брои колку индивидуи спаѓаат во категорија A_i за X и B_j за Y .

Пирсонов χ^2 -тест за независност

Дефиниција

Веќе ја видовме статистиката

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n \frac{(O_{i,j} - E_{i,j})^2}{E_{i,j}}.$$

$O_{i,j}$ ги знаеме од табелата на контингенција, па останува да ги одредиме $E_{i,j}$. Доколку нултата хипотеза е точна

$$E_{i,j} = N \Pr(X = i) \Pr(Y = j) =: N p_{i \cdot} p_{\cdot j}.$$

Но, ние не ги знаеме $\Pr(X = i)$ и $\Pr(Y = j)$, па истите можеме да ги оцениме од податоците:

$$\hat{p}_{i \cdot} = \frac{1}{N} \sum_{j=1}^n O_{i,j}$$
$$\hat{p}_{\cdot j} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^m O_{i,j}.$$

Пирсонов χ^2 -тест за независност

Дефиниција

Со ова,

$$\chi^2 = N \sum_{i,j} \hat{p}_{i,\cdot} \hat{p}_{\cdot,j} \left(\frac{(O_{i,j}/N) - \hat{p}_{i,\cdot} \hat{p}_{\cdot,j}}{\hat{p}_{i,\cdot} \hat{p}_{\cdot,j}} \right)^2 \sim \chi^2_{(m-1)(n-1)}.$$

Да забележиме дека χ^2 распределбата има $(m-1)(n-1) = mn - (m-1) - (n-1)$ степени на слобода бидејќи имаме оценето $(m-1) + (n-1)$ параметри (веројатности).

Пирсонов χ^2 -тест за независност

Пример во R

Data frame-от **survey** од библиотеката **MASS** содржи информации за тоа дали луѓе се пушачи и дали се физички активни. Ние сакаме да испитаме дали овие две обележја се независни со $\alpha = 0,05$.

```
> library(MASS)
> table(survey$Smoke, survey$Exer)
```

	Freq	None	Some
Heavy	7	1	3
Never	87	18	84
Occas	12	3	4
Regul	9	1	7

Бидејќи некои полиња содржат мали броеви, ќе ги споиме нивоата **"None"** и **"Some"** на факторот **survey\$Exer**. За тестирањето ќе ја користиме функцијата **chisq.test**.

Пирсонов χ^2 -тест за независност

Пример во R

```
> levels(survey$Exer)
[1] "Freq" "None" "Some"
> levels(survey$Exer) <- c("Freq", "Little", "Little")
> cont.table <- table(survey$Smoke, survey$Exer)
```

	Freq	Little
Heavy	7	4
Never	87	102
Occas	12	7
Regul	9	8

```
> chisq.test(cont.table)
```

Pearson's Chi-squared test

data: cont.table

X-squared = 3.2328, df = 3, p-value = 0.3571

Пирсонов χ^2 -тест за совпаѓање на распределби

Дефиниција

Истата статистика може да биде искористена за тестирање дали обележје следи дадена распределба. Единствената разлика е што E_i во

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

би го пресметале врз основа на претпоставената распределба. Во овој случај, $\chi^2 \sim \chi_{n-1}^2$. Еден степен на слобода се губи од ограничувањето $\sum_i O_i = N$, каде N е големината на примерокот. Ако $H_0: X \sim F_0$ и категориите (обично разбивања на реалната оска) ги означиме со C_1, \dots, C_n , тогаш

$$E_i = Np_i$$

$$p_i = \Pr_{F_0}(X \in C_i).$$

Пирсонов χ^2 -тест за совпаѓање на распределби

Пример во R

Во R пак ја користиме функцијата `chisq.test`, само што наместо табела на контингенција користиме нумерички вектор и дополнителен аргумент `p` со веројатностите p_i . Овие два вектори мора да бидат со иста должина.

Табела: Податоци за 150 фрлања на коцка.

Вредност	1	2	3	4	5	6
Број на фрлања	22	21	22	27	22	36

На овој начин можеме да тестираме дали коцката за чии фрлања ни се дадени информации во табелата погоре е исправна.

Пирсонов χ^2 -тест за совпаѓање на распределби

Пример во R

```
> 0 <- c(22, 21, 22, 27, 22, 36)
> p <- rep(1 / length(0), length(0))
> p
[1] 0.1666667 0.1666667 0.1666667 0.1666667 0.1666667
[6] 0.1666667
> chisq.test(0, p=p)
```

Chi-squared test for given probabilities

```
data: 0
X-squared = 6.72, df = 5, p-value = 0.2423
```

Забележуваме дека немаме причина да ја отфрлиме нултата хипотеза дека $X \sim \mathcal{U}(\{1, \dots, 6\})$.

Колмогоров–Смирнов тест

Дефиниција

КС тестот тестира дали примерок има претпоставена распределба, или пак дали два примероци имаат исти распределби. Распределбите мора да бидат *абсолютно непрекинати*.

- Емпириската функција на распределба на примерок (X_1, \dots, X_n) е дефинирана како

$$F_n(x) := \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n I(X_i \leq x).$$

- За претпоставена распределба $F(x)$, ја користиме статистикта

$$D_n = \sup_{x \in \mathbb{R}} |F_n(x) - F(x)|.$$

- Од теоремата на Гливенко–Кантели, знаеме дека D_n конвергира кон 0 скоро сигурно.

Колмогоров–Смирнов тест

Пример во R

Во R ја користиме функцијата `ks.test`. Да претпоставиме дека имаме податоци за тоа колку време пчела поминува на дадено дрво, и сакаме да провериме дали овие податоци доаѓаат од исти распределби.

```
> head(redwell)
[1] 23.4 30.9 18.8 23.0 21.4 1.0
> head(whitney)
[1] 16.5 1.0 22.6 25.3 23.7 1.0
```

Овие податоци се интересни поради тоа што се базираат на Кошијева распределба.

```
> ks.test(redwell, whitney)$p.value
[1] 0.04204927
```


Колмогоров–Смирнов тест

Пример во R

Забележуваме дека со ниво на значајност $\alpha = 0,05$, ја отфрламе нултата хипотеза, односно заклучуваме дека податоците не доаѓаат од исти распределби.

Интересно, можеме да забележиме дека t -тестот е лош во овој случај и кажува дека просеците се еднакви:

```
> t.test(whitney, redwell)
```

Welch Two Sample t -test

```
data: whitney and redwell
```

```
t = -0.20565, df = 153.28, p-value = 0.8373
```

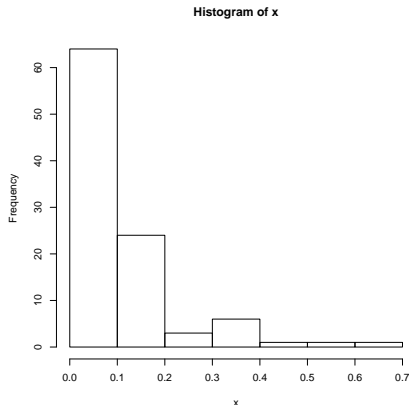

Колмогоров–Смирнов тест

Пример во R

Од друга страна, можеме да испитаме дали даден примерок доаѓа од претпоставена распределба.

```
> head(x)
[1] 0.12579308 0.11268378
[3] 0.05599129 0.02673101
[5] 0.32418195 0.12656078
> hist(x)
```


Колмогоров–Смирнов тест

Пример во R

Од обликот на хистограмот, претпоставуваме дека податоците имаат експоненцијална распределба. Параметарот λ ќе го оцениме преку \bar{X} .

```
> 1 / mean(x)
[1] 9.54112
> ks.test(x, "pexp", rate=9.5)
```

One-sample Kolmogorov-Smirnov test

```
data: x
D = 0.063706, p-value = 0.8118
alternative hypothesis: two-sided
```

Ова е силен показател дека нултата хипотеза е точна, т.е. дека $X \sim \mathcal{E}(9,50)$.

- 1 Распределби користени во статистиката
- 2 Тестирање на статистички хипотези
- 3 Линеарна регресија

Проста линеарна регресија

Вовед

- Претпоставуваме модел

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X + \epsilon,$$

каде β_0 и β_1 се коефициенти, а $\epsilon \sim \mathcal{N}(0, \sigma^2)$ е случајна компонента.

- Дадени оценки $\hat{\beta}_0$ и $\hat{\beta}_1$, вршине предвидувања

$$\hat{y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x,$$

каде \hat{y} означува предвидување на Y за дадено $X = x$.

Проста линеарна регресија

Пример во R

R ја содржи функцијата `lm` која служи за креирање линеарни модели. Таа како аргумент прима објект од тип формула кој кажува кои се зависни а кои независни променливи.

```
> advertising <- read.csv("Data/Advertising.csv",  
+                           row.names=1)
```

Овие податоци даваат информација за успешност (sales) на различни методи за рекламирање (TV, Radio, и Newspaper).

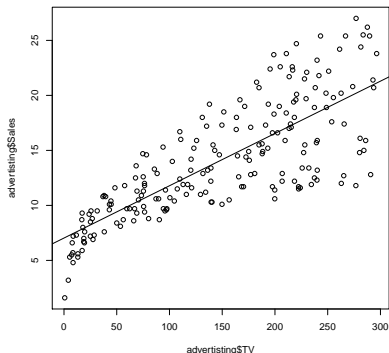
Сега, сакаме да провериме дали постои (линеарна) врска помеѓу продажбата и рекламирањето на ТВ.

Проста линеарна регресија

Пример во R

```
> model <- lm(Sales ~ TV, data=advertising)
> model.coefficients #  $\hat{y} = 7,03 + 0,05x$ .
(Intercept)          TV
 7.03259355  0.04753664
```


Проста линеарна регресија

Тестирање за значајност на β_1

Доколку сакаме да знаеме дали линеарната врска е значајна, т.е. дали $\beta_1 \neq 0$, ја користиме статистикта

$$T = \frac{\hat{\beta}_1}{\sigma / \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \sim t_{n-2}.$$

Во R оваа, како и други статистики поврзани со моделот, можеме да ги разгледаме со функцијата `summary`.

```
> summary(model)$coefficients
```

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	7.03259355	0.457842940	15.36028	1.40630e-35
TV	0.04753664	0.002690607	17.66763	1.46739e-42

Од овде заклучуваме дека и двата коефициенти се значајни.

Линеарна регресија

- Обоштување на претходниот случај.
- Претпоставуваме модел

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_p X_p + \epsilon,$$

каде β_i се коефициенти, а $\epsilon \sim \mathcal{N}(0, \sigma^2)$ е случајна компонента.

- Процеудрата во R е иста, со тоа што на десната страна на формулата додаваме повеќе независни променливи.

```
> model <- lm(formula = Sales ~ TV + Radio + Newspaper,  
+             data = advertisting)  
> summary(model)$coefficients['Newspaper', 'Pr(>|t|)']  
[1] 0.8599151
```

Гледаме дека продажбата не зависи од рекламирањето во весник (коефициентот пред Newspaper е 0).

